

JAARVERSLAG VAN DE VERENIGING MAARN/MAARSBERGEN-NATUURLIJK OVER DE PERIODE 1 JANUARI 1988 - 31 DECEMBER 1988

Inleiding

1988 is een druk jaar geweest voor het bestuur van de vereniging. Naast de organisatie van lezingen en excursies voor onze leden vergt de zorg voor bescherming van natuur en milieu steeds meer inspanning. De afbraak van de natuur immers, gaat ondanks alle goede bedoelingen, ondanks beleidsvoornemens van bestuurlijke instanties en ondanks de uitvaardiging van tal van wettelijke bepalingen, in hoog tempo door.

In het kalenderjaar 1988 vergaderde het bestuur 7 maal; daarnaast vond veel informeel overleg plaats. De Jaarvergadering werd op 14 april 1988 gehouden in de Merseberchschoel te Maarsbergen. Op 14 april is de bestuurssamenstelling als volgt gewijzigd: Mevr. M. Hageman is afgetreden, Mevr. A. Lootsma en de heren C. van Lambalgen en D. Bruinsma zijn toegetreden tot het bestuur.

Het aantal leden, d.w.z. het aantal huishoudens dat bij onze vereniging is aangesloten bedroeg per 31 december 1988: 210.

LEZINGEN EN EXCURSIES

De volgende lezingen hebben plaatsgevonden:

- 15 februari	dhr G. de Graaff; dia-lezing over botanische tuinen
- 17 maart	dhr Van Cappelle; dia-serie over De vier jaargetijden in het Kromme Rijn-gebied
- 23 september	dhr. Z. Bruyn; lezing met dia's en video-opnamen over De Bosuil
- 7 oktober	dhr G. de Graaff; dia-lezing over 'Portret van twee polders'

De volgende excursies waren georganiseerd:

- 20 februari	o.l.v. hh J. Veenhuyzen en C. van Lambalgen: Vogelexcursie naar de uiterwaarden van de Rijn
- 22 april	o.l.v. hh J. Veenhuyzen, B. Laporte en C. van Lambalgen: Wandeling in het Kromme Rijn-gebied
- 12 mei	o.l.v. hh B. Laporte en C. van Lambalgen: Dauwtrappen in en om onze dorpen
- 4 juni	o.l.v. van mevr. M. Kossen: Bezoek aan tuinen in de omgeving
- 30 september	o.l.v. hh Zomer Bruyn en B. Laporte:

	De bosuil in levenden lijve
- 25 oktober - 5 november	o.l.v. dhr C. van Lambalgen: Bezoek aan het Trekvogelstation in het Noordhout
- 29 oktober	o.l.v. Stichts Landschapsbeheer: Excursie in de Lopikerwaard

De belangstelling voor de lezingen en de deelname aan de excursies laten zien dat de interesse voor natuur en milieu groeit. We hopen dat daarmee ook de zorg hiervoor toeneemt.

DE KOLK

Zoals gebruikelijk, hebben wij evenals vorig jaar, de werkzaamheden aan De Kolk geconcentreerd in het najaar. De verstoring van de amfibieën werd zodoende tot een minimum beperkt. Zowel de heer T. Stumpel, amfibie-deskundige en werkzaam bij het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, als de heer A. Koster, assistent van Prof. Zonderwijk, Vakgroep Vegetatiebeheer van de Landbouw-universiteit te Wageningen, dienden ons van advies.

Op 22 oktober hebben zowel vrijwilligers, werkzaam bij het Stichts Landschapbeheer, als kamp-stafleden van het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie - I.V.N. - ons geholpen met opschonen van het water en maaien van de oever. Tevens hebben de verkenner van Scouting Maarn ons die dag een grote dienst bewezen: door het "sjorren" van een vlot konden zij op het water komen. Op dit vlot staande hebben zij met behulp van sloothaken zoveel waterpest bij elkaar geharkt, dat de container te klein bleek om het opgehaalde te bergen. (Jammer overigens dat er in Maarn geen plaats is om het plantaardig materiaal te composteren!). Dit weghalen van vegetatie van het land en uit het water is nodig om verlanding en verruiging van dit gebied in de hand te houden. In de winter werd gekapt om zoveel mogelijk zon in het water te kunnen laten toetreden. Er is plantmateriaal aangekocht om de houtwal langs de Woudenbergseweg te verdichten.

OVERLEG GOLFBAAN ANDERSTEIN

In 1987 hebben wij commentaar geleverd op het ontwerp voor de uitbreiding van het Golfterrein naar 18 holes, zoals werd verwoord in het jaarverslag van 1987. In goed overleg met de heren Van Beuningen, de Provinciale Waterstaat Afd. Ecologie, de heer Kloeg, deskundige op het gebied van wildbeheer en de landschapsarchitect de heer Van Aalderen kwam er een ontwerp tot stand, waarin onze wensen goed vertaald werden." Hole 12, in de driehoek bos, zou min of meer langs de Andersteinweg komen te liggen, waardoor voldoende dekking voor het wild zou overblijven aan de kant van het weiland. In een Commissievergadering van de Gemeenteraad hebben wij ons standpunt terzake toegelicht. Het Gemeentebestuur meende echter dat Hole 12 in het bos te veel gevaar zou opleveren voor het verkeer op de Andersteinweg, en men zodoende gedwongen zou kunnen worden de Andersteinweg af te sluiten voor (sluip)verkeer. Daarom werd besloten dat de betreffende hole tegen het weiland aan moest kernen te liggen. Hiermede is de driehoek bos verloren als rustgebied voor het wild. De overweging van de Gemeente

echter is verwonderlijker wanneer men zich realiseert dat ook enige andere holes volgens deze redenering evenzeer gevaar voor het verkeer zouden moeten opleveren. De golfsport hoeft echter in het geheel geen gevaar op te leveren voor het verkeer; men mag toch aannemen dat de genoemde holes zodanig zijn ontworpen, dat de golfballen niet op de weg terecht kunnen komen. Overigens is het ons een raadsel waarom de verkeertechisch meermalen levensgevaarlijk gebleken Andersteinweg nog steeds niet is afgesloten voor doorgaand (sluip)verkeer. Zulk een afsluiting, waarbij bestemmingsverkeer mogelijk blijft, zal zowel de rust als de veiligheid ten goede komen. Daarvan profiteren, naast het wild, bijvoorbeeld ook kinderen, op weg naar school, fietsers en wandelaars. In het overleg met de heren Van Beuningen werd ons toegezegd, dat het bos aan de Schapendrift, na uitdunning en her-inplant, een dichtere begroeiing zal krijgen, ter bescherming van het wild, met name tegen loslopende honden. Bovendien zal er een strook grond langs het hockey-veld warden aangekocht; ten behoeve van de fauna komen daar bomen, struiken en een drinkplaats.

DE KOEHEUVELS

Op uitnodiging van wethouder Walthaus, in haar kwaliteit van portefeuillehouder, hebben wij een gesprek gehad met mevr. Walthaus zelf en met de heren Litjens, Prosman en Kooy over het eventueel te voeren beheer over de Koeheuvels. Sinds 1974 heeft de Werkgroep Milieuzorg Maarn, waaruit onze vereniging is voortgekomen, bijna jaarlijks aandacht gevraagd voor de achteruitgang van de vegetatie in de Koeheuvels, die de bestemming "Natuurgebied" hebben. Ondanks een vijf jaren herstelplan van Staatsbosbeheer, opgesteld in 1976, en gedeeltelijk uitgevoerd, is dit natuurterrein steeds meer aan erosie onderhevig door de grote recreatiedruk. Als de woningbouw in het bos aan de Ted Visserweg doorgaat, zullen de Koeheuvels nog intensiever gebruikt worden dan thans reeds het geval is en dit niet het minst door de toename van het aantal honden.

ZANDAFGRAVING

In de zandafgraving heeft zich in de loop der jaren een interessante vegetatie ontwikkeld, zowel op het land als in het water. In het moerasachtige gedeelte kunnen watervogels broeden, mits de verstoring niet te groot is. In het vroege voorjaar is er een enorme paddentrek. Voedselarme zandgrond zoals hier komt steeds minder vaak voor in Nederland. De vegetatie die zich ontwikkelt laat zien dat met een beetje goede wil natuurontwikkeling zeer wel mogelijk is, vooral door de combinatie van hoogteverschillen en water. Op zomerse, warme dagen is er een enorme "mensentrek" naar het water; meestal blijft dat beperkt tot enkele dagen per jaar, gezien het Nederlandse klimaat. Toch dreigt ook hier de Intensieve recreatie steeds grotere vormen aan te nemen. Naast het paardrijden en honden trainen, komt ook het fietscrossen in de zandafgraving op gang. In november 1987 is een veldrit verreden, met veel toeschouwers en bijbehorende activiteiten. Gezien de kwetsbare vegetatie en de vele dieren in winterslaap was er sprake van een zeer versturende gebeurtenis. In een brief aan B & W en de Nederlandse Spoorwegen hebben wij verzocht om herhaling van dergelijke activiteiten te voorkomen. Inmiddels is uit perspublicaties gebleken dat men voornemens is het Nederlands Kampioenschap veldrijden volgend jaar in Maarn te organiseren. Het bestuur beraadt zich thans over het hierover in te nemen standpunt.

DE VOORGENOMEN BEBOUWING VAN HET BOS TUSSEN DROSTSTEEG EN TED VISSERWEG

De eerste schets van een ontwerp-bestemmingsplan voor 180 (!) woningen is verschenen. Reeds gedurende een vijftal jaren hebben wij op alle niveau's bezwaar gemaakt tegen bebouwing van dit bos- en houtwallengebied. Wij worden in onze bezwaren gesterkt door een recent rapport over het landschapsonderzoek Zuid-Oost-Utrecht. Onze bezwaren zijn globaal aan de orde gekomen in de "Kaap" van 23 juni 1988, en wel in het interview dat toen door Mevr. van Grimbergen aan twee van onze bestuursleden werd afgenomen.

BEDRIJFSTERREIN MAARSBERGEN

Het zal niemand zijn ontgaan dat in de tweede helft van augustus 1988 het terrein aan de Haarweg in Maarsbergen, dat door de Gemeente voor de vestiging van bedrijven werd bestemd, rigoureuus kaal gekapt is! Wij achten één en ander des te erger in het licht van de omstandigheid dat onze Vereniging zich, evenals dat ten aanzien van de bouwlocatie Maarn-Noord het geval was (zie hierboven), gedurende jaren consequent verzet heeft tegen de aanleg van een bedrijfsterrein, juist op deze ecologisch en landschappelijk kwetsbare locatie. Overigens werd ook de ligging naast een geprojecteerde - en inmiddels gerealiseerde - nieuwbouw woonwijk als bezwaar aangevoerd. De kapactiviteiten, door ons aanvankelijk nog niet opgemerkt, vonden trouwens al plaats vóórdat een officiële publicatie in "De Kaap" verscheen, waarin het Gemeentebestuur aankondigde dat vergunning voor vestiging van enkele bedrijven verleend was en dat tegen deze vergunningverlening beroep bij de Raad van State mogelijk was. Mede gegeven het feit dat in dit geval een beroepsprocedure "mosterd na de maaltijd" zou zijn, is door ons niet om onmiddellijke schorsing van de (resterende) kapactiviteiten verzocht bij de Voorzitter van de Afdeling "Geschillen van Bestuur" van de Raad van State. Ook de Stichtse Milieufederatie, die met ons bezwaar had aangetekend bij de Provincie tegen de voorgenomen vergunningverlening (ex artikel 19 Wet Ruimtelijke Ordening), zag van beroep af.

In dit verband moet ons van het hart, dat het veelvuldig gebruikmaken van het zogenaamde anticipatieartikel 19, dat vooruitgrijpen op de nieuwe bestemming van een terrein mogelijk maakt, onzes inziens in strijd is met de bedoeling van de wet. Krachtens de toelichting immers dient toepassing van artikel 19 beperkt te blijven tot gevallen waar het om ingrepen van beperkte omvang gaat. Men realiseer zich daarbij dat de "artikel 19 procedure" inspraak- en beroepsmogelijkheden ernstig beperkt. Wij hopen en verwachten dan ook dat ten aanzien van het plan Droststeeg-Ted Visserweg consequent de normale procedure voor bestemmingswijziging zal worden gevolgd. Zeker waar het hier om een grootschalig plan gaat, zullen wij ter zake zeer alert zijn en, zonodig adequaat reageren.

BOERDERIJTJE HERTENLAAN/KAPELWEG

Hoewel wij aanvankelijk meenden geen stelling te moeten nemen tegen de bouwplannen voor dit gebied - immers binnen de bebouwde kom gelegen - hebben wij uiteindelijk op uitdrukkelijk verzoek van leden en zelfs ook niet-leden een schrijven toegezonden aan het College van B. & W., de leden van de Raad, de redactie van de Kaap en het Utrechts Nieuwsblad. In dit schrijven wordt gepleit voor

de instandhouding van ten minste de grote wei + het boerderijtje zelf. Gelukkig vond ook de meerderheid van de Raad dat er enkele jaren moet worden gewacht met een definitief besluit inzake bestemming van boerderij, erf en grote wei. Inmiddels heeft de Stichting Boerderijonderzoek vastgesteld dat dit geheel (boerderij, erf en weilanden) van een nog maar weinig voorkomend type keuterij is dat nog in praktisch oorspronkelijke staat verkeert, en dan nog wel binnen de bebouwde kom. Wij willen graag op deze aanzet inhaken en zullen in overleg met andere verenigingen en organisaties in het dorp mede trachten te bereiken dat een financieel goed onderbouwd alternatief wordt ontwikkeld. Lukt dit niet, dan zal de reeds lang voorgenomen woningbouw onvermijdelijk zijn.

BASIS VOLKSHUISVESTINGSPLAN DER GEMEENTE MAARN

Wij hebben onze twijfels ten aanzien van de reële woningbehoefte. Er is een groot verschil tussen woningvraag en werkelijke behoefte! Onze vrees is dat de vraag naar woningen door de gevolgde procedure wordt aangewakkerd en er zodoende een mechanisme wordt geschapen van een zichzelf versterkende vraag naar woningbouw. Dit neemt natuurlijk in het geheel niet weg dat ook wij vinden dat er, ook op langere termijn, sprake dient te zijn van een beleid, waarbij in wezenlijke woonbehoeften moet worden voorzien. Wanneer daarvoor nieuwbouw nodig is, zal deze dan ook plaats dienen te vinden. Mét de Gemeente zijn wij van mening, dat verdichting van de bestaande bebouwing dan het eerstaangewezen middel is. Anders dan de Gemeente echter zijn wij steeds van mening geweest dat een afroondende bebouwing Maarn-Zuid de voorkeur heeft boven die in Maarn-Noord. Dit standpunt, dat door de resultaten van het reeds genoemde landschapsonderzoek bevestigd werd, en door vrijwel alle deskundigen op het gebied van milieu en landschap gedeeld wordt, werd aanvankelijk ook door Gedeputeerde Staten in het Concept-Streekplan overgenomen. Uiteindelijk echter, toen de stemming Over het streekplan gehouden was, bleek dat Provinciale Staten niettemin bereid waren om de Gemeente toe te staan tot een zekere afronding in Maarn-Noord te komen. De door de Gemeente inmiddels ontvouwd plannen ten aanzien van het Ted Visserweg-Droststeeg-gebied houden een volledige onttaking van het Ted Visserweg/Droststeeg-gebied in en gaan onzes inziens véél verder dan wat het streekplan beoogt toe te laten. Juist dáárcm zijn wij van mening dat, áls men iets aan de vergrijzing en aan de terugloop van de bevolking wil doen dit voornemen gepaard dient te gaan met een bezinning op de eventuele mogelijkheden om dit doel te bereiken zonder dat een "bouwexplosie" nodig is. In een Gemeente als De Bilt bijv. speelt deze problematiek al veel langer. Ook daar gaat alle nieuwbouw per definitie ten koste van onvervangbaar gebied, qua landschaps- en recreatiewaarde. Men discussieert thans over de mogelijkheid om bij voorbeeld met behulp van een zogenaamd puntensysteem instroom van ouderen uit andere gemeenten te ontmoedigen en zinvolle toewijzingscriteria voor woningzoekende ingezetenen te ontwikkelen.

HET VERMELDEN WAARD

Op het landgoed Anderstein zijn vogeltellingen gehouden om een inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de vogelpopulatie. Vanaf eind 1988 is er vijf keer, steeds om de twee weken, 's ochtends vroeg geteld (afgaand op zang) en één maal 's nachts (uilen). Men hoopt de eerstvolgende zes jaar deze telling jaarlijks te herhalen. Van de zijde

van onze Vereniging werd aan de tellingen meegewerkt door ons bestuurslid C. van Lambalgen.

SLOT

Het voert te ver om al onze contacten met plaatselijke, provinciale en landelijke verenigingen en organisaties te vermelden. Uit het vorenstaande moge blijken, dat het bestuur van Maarn/Maarsbergen-Natuurlijk zich veel tijd, geld en inspanning getroost om de belangen van natuur en milieu in de Gemeente Maarn te verdedigen. Dat wij daarin niet altijd slagen heeft mede te maken met het feit dat in de politiek de uitkomst van het afwegen van vaak tegenstrijdige belangen veelal nog ten nadele van de natuur uitvalt.

Als het er echt op aan komt wordt, zo menen wij óók in Maarn, het belang van natuur en milieubehoud nog steeds niet in voldoende mate onderkend, terwijl we hier toch in een van de mooiste streken van Nederland wonen. De grote verscheidenheid van landschappen in onze directe omgeving, met zijn bijbehorende flora en fauna, lijkt voornamelijk te worden gezien als een bron van inkomsten, zonder dat men zich realiseert de kip met gouden eieren daarmee wel eens te kunnen slachten.